

SADRŽAJ

1. POJAM I ELEMENTI PRODAJE	15
1.1. TRŽIŠTE.....	15
1.1.1. Funkcije tržišta	16
1.1.2. Osnovni elementi tržišta	17
1.1.3. Granice tržišta.....	17
1.1.4. Podjela tržišta	17
1.2. TRGOVINA.....	19
1.2.1. Trgovinska preduzeća.....	20
1.2.1.1. Razmjena	21
1.2.1.2. Tržišna privreda ili robna privreda.....	22
1.2.2. Konkurencija na tržištu	22
1.2.3. Monopol.....	23
1.2.4. Vrste usluga koje se pružaju u trgovini	23
1.2.4.1. Potpuna konkurencija.....	24
1.2.4.2. Ograničena konkurencija	25
1.3. ROBA.....	26
1.3.1. Deklaracija robe	27
1.3.2. Troškovi prodate robe	28
1.4. ROBNA RAZMJENA.....	29
1.4.1. Kategori menadžment.....	30
1.4.2. ABC analiza zaliha	30
1.5. KALKULACIJA, POJAM I DEFINISANJE.....	31
1.5.1. Vrste kalkulacije.....	32
1.5.2. Prodajna cijena	33
1.5.3. Nabavna cijena.....	33
1.5.4. Evidencija robe po nabavnim cijenama.....	34
1.5.4.1. Fakturna cijena	35
1.5.4.2. Fiksna cijena.....	35
1.5.4.3. Klizna cijena	35
1.5.4.4. Politika cijena	36
1.6. KALKULACIJA U TRGOVINI.....	37
1.6.1. Razlika u cijeni.....	37
1.6.2. Uslovi plaćanja.....	38
1.6.2.1. Paritet prodaje	39
1.6.2.2. INKOTERM.....	39
1.6.3. Karakteristike isporuke robe	41
1.7. USLUGE.....	42
1.7.1. Podjela usluga.....	44
1.7.2. Prelazak od dobara ka uslugama.....	46

1.7.3.	HoReCa (HoReKa)	47
1.8.	KUPCI, PRODAVCI I POTROŠAČI	48
1.8.1.	Kupovina	48
1.8.2.	Kupac	50
1.8.2.1.	Zadovoljstvo kupaca	52
1.8.2.2.	Tržište kupaca	54
1.8.3.	Prodavac	55
1.8.4.	Potrošač	56
1.8.5.	Pristup potrošačima	58
1.8.5.1.	Ponašanje potrošača	59
1.9.	PRIRODA I ULOGA PRODAJE	60
1.9.1.	Izabrana literatura	63
2.	UNAPREĐENJE PRODAJE	67
2.1.	MARKETING	67
2.1.1.	Marketing strategija	71
2.1.2.	Marketinški splet/miks	71
2.1.3.	Marketing koncept	73
2.1.4.	Ciljevi marketing istraživanja	75
2.1.5.	Mas marketing	76
2.1.6.	Marketing nabavke	77
2.1.7.	Gerila marketing	78
2.1.8.	Strategija IMC	81
2.1.9.	Promocija	81
2.1.9.1.	Popusti	82
2.1.9.2.	Degustacije	85
2.1.9.3.	Promotivne igre i takmičenja	85
2.1.9.4.	Promotivne poruke	86
2.1.9.5.	Instrumenti promocije	87
2.1.9.6.	Promotivne strategije	89
2.1.10.	Advertajzing	90
2.1.10.1.	Istorijski razvoj advertajzinga/ oglašavanja	90
2.1.10.2.	Vrste advertajzinga	98
2.1.10.3.	Advertajzing u elektronskom obliku	98
2.1.10.4.	Razvoj advertajzing strategije	99
2.1.10.5.	Efekti advertajzinga na djecu	100
2.1.10.6.	Out-Door oglašavanje	100
2.1.10.7.	Reklamne poruke	101
2.1.11.	Pleonazmi	105
2.1.12.	Nabavka marketinških usluga	106
2.1.13.	Novi pravci u službi marketinga	107
2.1.13.1.	Shopper marketing	107
2.1.13.2.	Kataloški marketing	108
2.1.13.3.	Article (članak, sadržaj) marketing	109

2.1.13.4. QR kod.....	111
2.1.13.5. Mehanizam marketinga žive riječi	112
2.2. MENADŽMENT	112
2.2.1. Vještine upravljanja.....	113
2.2.2. Tipovi menadžera.....	114
2.2.3. Menadžer prodaje	115
2.2.3.1. Tajna uspješnog menadžera.....	116
2.2.4. Prodajna snaga	117
2.3. MALOPRODAJA	118
2.3.1. Trgovina na malo – podjela.....	119
2.3.1.1. CODED - Eurostat koncept i definicije baze podataka	120
2.4. ORIJENTACIJA KOMPANIJE KA TRŽIŠTU	122
2.5. UNAPREĐENJE PRODAJE	123
2.5.1. Definisanje unapređenja prodaje.....	124
2.5.2. Instrumenti unapređenja prodaje.....	126
2.5.2.1. Kupon.....	127
2.5.2.2. Uzorak.....	130
2.5.2.3. Trgovačke markice /rabatne markice	130
2.5.2.4. Nagrade (nagradna takmičenja)	131
2.5.2.5. Premija.....	132
2.5.2.6. Demonstracija	133
2.5.2.7. Specijalna cjenovna ponuda.....	134
2.5.2.8. Cijena	134
2.5.2.9. BOGOF-Buy One Get One for Free	139
2.5.2.10. Kombinovana ponuda - Combo ponude	140
2.5.2.11. Programi lojalnosti.....	141
2.5.2.12. Ambalaža	141
2.5.3. Osnovne grupe alata UP-e.....	144
2.5.4. Aktivnosti unapređenja prodaje.....	145
2.5.5. Ti-Tu-Ta –unapređenje prodaje.....	147
2.5.5.1. Pametne police.....	148
2.5.6. Elektronski oblici unapređenja prodaje.....	149
2.5.6.1. Mobilni advertajzing.....	154
2.6. KANALI PRODAJE.....	157
2.6.1. Vrste kanala prodaje	158
2.7. DISTRIBUCIONI KANALI.....	159
2.7.1. Funkcije distribucionih kanala.....	160
2.7.2. Tipovi kanala distribucije	161
2.7.3. Strategije distribucije	161
2.7.4. Izabrana literatura.....	162

3. TRŽIŠNI ŽIGOVI I ROBNE MARKE	167
3.1. NOVA EKONOMIJA.....	167
3.2. INTELEKTUALNA SVOJINA.....	168
3.3. TRGOVAČKI ŽIG I ROBNA MARKA	169
3.3.1. Nastanak i razvoj	169
3.3.1.1. Zaštita robne marke.....	175
3.3.2. Privatne marke	177
3.3.3. Privatne marke u funkciji domaće potrošnje.....	180
3.3.4. Globalne marke	181
3.3.4.1. Odnos vidljive i nevidljive imovine.....	184
3.3.5. Brend i branding.....	185
3.3.6. Stvaranje brenda.....	188
3.3.6.1. Identitet brenda.....	189
3.3.6.2. Građenje brenda.....	189
3.3.6.3. Razlike u cijenama brendiranih i nebrendiranih roba	193
3.3.7. Proizvod i brend.....	194
3.3.7.1. Životni ciklus proizvoda i brenda.....	194
3.3.7.2. Životni ciklus brenda.....	196
3.3.8. Društvene mreže i njihov uticaj na robne marke.....	197
3.3.9. Izabrana literatura.....	198
4. MERČENDAŽING	203
4.1. DEFINISANJE MERČENDAŽINGA	203
4.2. NAČIN DJELOVANJA MERČENDAŽINGA	205
4.2.1. Pozitivne strane merčendažinga.....	206
4.2.2. Značaj merčendažinga	208
4.2.3. Tipovi merčendažinga.....	209
4.3. MOMENTI (TRENUTCI) ISTINE	209
4.4. MERČENDAŽING MENADŽMENT.....	210
4.5. VIZUELNI MERČENDAŽING	212
4.5.1. Lokacija.....	214
4.5.2. Izlog.....	215
4.5.2.1. Vrste izloga	216
4.5.3. Displej.....	216
4.5.4. Šatori.....	217
4.5.5. Baneri	218
4.5.6. Maloprodajni objekat-osnovni elelmenti.....	218
4.5.6.1. Podjela poslovnog prostora-prodavnice	219
4.6. ZLATNI TROUGAO	220

4.6.1.1.	Smijer kretanja u objektu.....	222
4.6.1.2.	Širina prolaza u objektu.....	222
4.7.	UPRAVLJANJE ZALIHAMA NA POLICAMA.....	223
4.7.1.	Planogrami.....	223
4.7.2.	Prezentacija proizvoda.....	225
4.7.2.1.	Lokacija.....	225
4.7.3.	Princip rotacije proizvoda.....	227
4.7.4.	Sorsing.....	228
4.8.	IZLAGANJE PROIZVODA.....	229
4.8.1.	Vrste izlaganja.....	229
4.8.2.	Pravila izlaganja proizvoda.....	230
4.8.3.	Način predstavljanja proizvoda.....	232
4.8.4.	Pozicioniranje namirnica u objektu.....	237
4.8.5.	Enterijer maloprodajnog objekta.....	237
4.8.6.	Elementi enterijera prodajnog objekta.....	238
4.8.6.1.	Visina polica.....	238
4.9.	INSTORE OGLAŠAVANJE.....	239
4.9.1.	Vrste indoor medija.....	239
4.9.1.1.	Zone izlaganja.....	240
4.9.1.2.	Brendiranje prodajnog mjesta.....	241
4.9.2.	Online merčendajzing/ E-merčendajzing.....	241
4.9.3.	Prednosti online merčendajzinga.....	243
4.9.4.	Globalni maloprodajni trendovi.....	243
4.9.5.	Izabrana literatura.....	244
5.	FRANŠIZING.....	249
5.1.	EVOLUCIJA FRANŠIZINGA.....	249
5.2.	DEFINISANJE I POJAM FRANŠIZINGA.....	253
5.2.1.	Franšizne fondacije.....	253
5.2.2.	Pravna regulativa.....	256
5.2.2.1.	UFOC (Uniform franchise offering circular).....	257
5.3.	SAVREMENI TRENDOWI U FRANŠIZNOM POSLOVANJU.....	258
5.4.	RAZLOZI ZA FRANŠIZING.....	259
5.4.1.	Strateški preduslovi za pokretanje Franšizinga.....	262
5.4.2.	Motiv franšizodavca.....	263
5.4.3.	Tipovi franšize.....	264
5.4.4.	Metode franšizinga.....	267
5.5.	FRANŠIZNI SISTEM.....	270
5.5.1.	Prednosti i mane franšiznog poslovanja.....	271
5.5.2.	Kako istražiti franšizu?.....	273
5.5.3.	Kupovina nove franšize.....	275

5.5.4. Kupovina postojeće franšize.....	275
5.6. NAJČEŠĆA PITANJA O FRANŠIZINGU.....	276
5.7. ALTERNATIVA FRANŠIZINGU.....	278
5.7.1. Izabrana literatura.....	279
Tabela slika.....	281
6. GLOSAR.....	283
7. INDEKS POJMOVA.....	285